

	<h2 style="color: blue;">PROGRAM PRO PĚSTOUNSKÉ RODINY SLEZSKÉ DIAKONIE</h2>		
Název dokumentu:	Podpora přirozeného sociálního prostředí		
Druh dokumentu:	Základní dokument revidovaný	Identifikační znak:	PPR/SQ5
Datum vypracování:	31. 12. 2014, revize: 6/2015, 9/2015, 5/2016, 2/2017, 3/2018, 9/2018, 6/2019, 4/2020, 4/2021, 5/2022	Platnost od:	20.5. 22
Vypracoval:	Barbora Niemiecová Ester Heczková Marie Poledníková Kateřina Horváthová	Vydal: Podpis:	Vedoucí programu Ester Heczková
Plánovaná revize k:	5/2022	Zodpovědnost:	Metodik programu
Závaznost:	Tento dokument je závazný pro všechny pracovníky střediska		

SQ5 - Podpora přirozeného sociálního prostředí

<i>Kritérium</i>	
5a	<i>Pověřená osoba podporuje děti ve vztazích s přirozeným sociálním prostředím</i>
5 b	<i>Pověřená osoba podporuje navazování a rozvíjení kontaktů a sociálních vztahů s osobami dítěti příbuznými nebo blízkými, je-li to v jejich zájmu, a má písemně stanovena pravidla jak a kde kontakt dítěte s těmito osobami probíhá a jak na kontakt připravuje dítě, pěstouny, rodiče, osoby odpovědné za výchovu dítěte nebo osoby s dítětem příbuzné nebo blízké.</i>

Přirozené prostředí pro děti v náhradní rodinné péči

Za přirozené prostředí pro děti v náhradní rodinné péči je považováno prostředí nejvíce podobné rodinnému systému. Přirozené sociální prostředí chápeme jako rodinu a sociální vazby k osobám blízkým, domácnost a sociální vazby k osobám, se kterými domácnost sdílí, a dále pak místa, kde lidé pracují, vzdělávají se a realizují běžné sociální aktivity (kroužky, tábory, volný čas).

Způsoby a formy podpory dětí v navazování a udržování vztahů s přirozeným sociálním prostředím

- Program pro pěstounské rodiny reaguje na potřeby pečujících rodin a podporuje klienty a děti v jejich péči ve vztazích s přirozeným sociálním prostředím.
- Během pravidelných návštěv v pečujících rodinách **mapují klíčové pracovníci potřeby klientů a dětí** v této oblasti a také míru jejich naplňování.
- K lepšímu naplňování potřeb rodiny v této oblasti slouží individuální poradenství poskytované klíčovými pracovníky, odborná psychologická pomoc, příp. vzdělávání klientů v této oblasti. Při práci s pečující rodinou mohou být použity techniky sociální terapie (např. Kniha Života apod.).
- Klíčový pracovník zná aktuální stav a podporuje dítě v navazování vztahů v přirozeném prostředí.
- V případě potřeby s pečující rodinou hledá zdroje (finanční, lidské) a možnosti (např. nabídka volnočasových aktivit).
- Klíčový pracovník v případě potřeby a na základě žádosti pečující rodiny podporuje např. při komunikaci se školským zařízením, pomáhá při přípravě dítěte (např. na vstup do MŠ, odjezd na tábor).
- Společně s klientem a dítětem probírají jejich očekávání a rizika, případně se domlouvají na dalších postupech.

Podpora v navazování a rozvíjení kontaktů a sociálních vztahů s osobami dítěti příbuznými nebo blízkými

Program při této podpoře vychází z:

1) Úmluvy o právech dítěte

- Každé dítě má právo, pokud je to možné, znát svoje rodiče a právo na jejich péči (článek 7).

- Má také právo na zachování totožnosti, včetně státní příslušnosti, jména a rodinných svazků v souladu se zákonem a s vyloučením nezákonných zásahů (článek 8).
- Vzhledem k tomu, že ČR patří mezi státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, uznává právo dítěte odděleného od jednoho nebo obou rodičů udržovat pravidelné osobní kontakty s oběma rodiči, ledaže by to bylo v rozporu se zájmy dítěte (článek 9, ods.3).

2) Listiny základních práv a svobod

- Stanoví, že péče o děti a jejich výchova je právem rodičů; děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči.
- Práva rodičů mohou být omezena a nezletilé děti mohou být od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona (článek 32, odst. 4).

3) Novely zákona o SPOD

- Osoba pečující a osoba v evidenci má povinnost udržovat, rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte s osobami dítěti blízkými, zejména s rodiči, a umožnit styk rodičů s dítětem v pěstounské péči, pokud soud rozhodnutím nestanoví jinak (§ 47a).

4) Občanského zákoníku

- Dle § 927 mají právo stýkat se s dítětem osoby příbuzné s dítětem (ať blíže či vzdáleně) a osoby k dítěti společensky blízké, pokud k nim dítě má citový vztah, který není jen přechodný, a pokud je zřejmé, že by nedostatek styku s těmito osobami znamenal pro dítě újmu.
- Také dítě má právo stýkat se s těmito osobami, pokud tyto osoby se stykem souhlasí.
- Z této koncepce se odvíjí i práva a povinnosti pěstounů při péči o dítě (viz výše citovaný § 47a zákona o sociálně-právní ochraně dětí, obdobnou povinnost obsahuje i § 967 občanského zákoníku).
- Omezit styk dítěte s rodiči může pouze soud.
- Je však kladen důraz na dohodu mezi všemi účastníky v otázce styku s dětmi.
- **Práva dítěte jsou ale silnější a především zájem dítěte je prioritní a nelze ho podřídit zájmům rodičů, rodiny, jiných osob, státu atd.**

Další zásady v navazování a rozvíjení vztahů dětí v NRP (viz metodika MPSV 2021)

V navazování a rozvíjení vztahů dětí v NRP je klíčová dohoda mezi biol. rodičem (dalším příbuzným, osobou blízkou) a pěstounem. Pracovník vede aktéry ke vzájemné domluvě tak, aby byl zachován nejlepší zájem dítěte.

1) Základní východiska k nastavování kontaktů

- tři hlavní aktéři kontaktu (dítě, rodič, pěstoun),
- pěstounská péče jako pomoc svěřeným dětem,

- realizace kontaktu v souladu s platnou legislativou,
- bez zapojení dítěte to nejde,
- zajištění potřeb a bezpečí dítěte,
- dohoda hlavních aktérů jako priorita,
- multidisciplinární spolupráce,
- individualita každého případu pěstounské péče,
- sledování kontinuity z hlediska potřeb dítěte,
- využití všech forem kontaktu.

2) Cíle kontaktu

- návrat do péče rodičů,
- udržení kontaktu s rodičem,
- navázání kontaktu s rodičem,
- zpracování Životního příběhu dítěte,
- posílení identity dítěte.
- **Cíle jsou proměnlivé v čase.**

3) Formy podpory kontaktu / identity dítěte

- povídání o biologické rodině,
- zasílání fotografií,
- e-mail, sociální sítě, dopis, balík,
- telefon,
- osobní návštěva,
- osobní návštěva s přespaním,
- návrat do rodiny.

4) Definování typu kontaktu dle rozsahu asistence třetích osob

- **dohoda o kontaktu mezi rodičem a pěstounem** - bez asistence třetí osoby, pracovník mapuje situaci v rodině s ohledem na potřeby dítěte,
- **zprostředkovaný kontakt** - např. pracovník pomůže s organizací kontaktu, Program nabídne prostory apod.
- **asistence při kontaktu se souhlasem rodiče a pěstouna** - uzavření dohody o asistovaném setkání,
- **kontakt dítěte a rodiče na základě rozhodnutí soudu** - bez asistence třetí osoby, pracovník mapuje situaci v rodině s ohledem na potřeby dítěte,
- **asistence při kontaktu určená soudním rozhodnutím** - soud určuje, kdo bude při kontaktu asistovat, uzavření dohody o asistovaném kontaktu

Důležité je (pokud je to možné a je v souladu s cílem kontaktu) směřovat k co nejvíce přirozenějšímu kontaktu bez asistence jiných osob.

Pracovník vždy spolupracuje s OSPOD, který je koordinátorem případu a tedy pravidelně vyhodnocuje situaci dítěte a následně sestavuje s dítětem, rodiči a pěstouny IPOD.

Pozitivní vlivy kontaktu

Kromě legislativního rámce podpory pečujících rodin v navazování a rozvíjení kontaktů a sociálních vztahů s osobami dítěti příbuznými nebo blízkými Program reflektuje také tyto pozitivní vlivy kontaktu s těmito osobami na dítě:

1) Kontakt zlepšuje psychologické prospívání dítěte v NRP

- Z dlouhodobého hlediska dítě, které má pravidelný, odpovídající a pozitivní kontakt s příbuznými, lépe prospívá v náhradní rodině.
- Dítě rozumí své situaci, ví, proč vyrůstá v náhradní rodině.
- Zároveň není odděleno od svých příbuzných, a tím neprožívá pocity ztráty a smutku.
- Celkově se snižuje problémové chování dítěte.

2) Kontakt předchází a zabraňuje nezdravé idealizaci původní rodiny

- Dítě vyrůstající v náhradní rodině bez možnosti kontaktu s příbuznými si často svou původní rodinu ve své mysli idealizuje, rozvíjí fantazie o jejich pozitivních vlastnostech a sní o ideálním vztahu původní rodiny k sobě samému.
- Tyto představy neodpovídají skutečnosti a mohou přerůst do formy, kdy nezdravě ovlivňují současný život dítěte.

3) Kontakt podporuje rozvoj identity dítěte včetně kulturní a etnické identity

- Díky kontaktu s příbuznými má dítě možnost vědět a vidět, v čem je komu podobné, a to jak fyzickými rysy, temperamentem, nadáním i vrozenými vlastnostmi, tzn., dostává odpovědi na otázky: kdo jsem, kam patřím, kdo tvoří mou původní rodinu, proč s nimi nemůžu vyrůstat apod. Tímto dochází k rozvoji identity dítěte.
- Pokud dítě žije v rodině, která se v mnohém liší od jeho původní rodiny (zvláště u dětí jiného etnika), může tato odlišnost vést k pocitům, že je divné, špatné apod.
- Díky kontaktům s původní rodinou se z divného stává pouze jiné, což při dobré podpoře náhradní rodiny může dítě v důsledku vnímat pozitivně.

4) Kontakt podporuje možnost případného návratu dítěte do původní rodiny

- Pravidelný, častý a pozitivní kontakt dítěte s příbuznými je hlavním podporujícím činitelem pro možnost návratu dítěte do původní rodiny.
- Je tak podporována citová vazba, což může motivovat původní rodinu k vytvoření podmínek pro znovupřijetí dítěte do péče.
- Základními podmínkami kontaktu dítěte s původní rodinou je, aby kontakt vždy vycházel z potřeb dítěte, byl bezpečný, pozitivní, interaktivní a smysluplný.

Vyhodnocení situace dítěte

Vyhodnocení situace dítěte vzhledem k realizaci kontaktu s jeho původní rodinou je základem správného nastavení kontaktu dítěte s jeho příbuznými.

Vyhodnocení zahrnuje tyto základní body:

1) **Vyhodnocení dosavadního kontaktu dítěte s příbuznými**

- Zda kontakt byl, jak probíhal (kdy, jak často, jak byl dlouhý, kdo byl přítomen), jaké byly dopady kontaktu (pozitivní/negativní).
- Historie péče původní rodiny a důvody jejího ukončení (při nedostatku informací je vhodné tyto informace doplnit – rozhovor se členy původní rodiny, příp. dalšími příbuznými, informace z dokumentace na OSPOD, informace z předchozího umístění dítěte apod.).

2) **Vyhodnocení vztahových vazeb dítěte**

- Vazby se vyhodnocují směrem k příbuzným, k pečujícím, případně k dalším osobám.

3) **Současný psychický a fyzický stav dítěte, věk vývojový a emoční**

- Pokud dítě prožívá nějaké složitější období, např. nástup do školy, akutní řešení zdravotních problémů apod., je vhodné zhodnotit, zda je kontakt v tuto chvíli pro dítě vhodný.
- Důležité je znát názor dítěte.

4) **Schopnosti a dovednosti příbuzného**

- Zda je schopen pozitivně reagovat na dítě, nepřekračuje hranice – nemanipuluje s dítětem, neslibuje, co nesplní, chodí včas, je schopen dojet, kam je potřeba, je schopen spolupráce apod.

5) **Rizika kontaktu jednotlivých stran**

- Klíčový pracovník ve spolupráci se zúčastněnými stranami (OSPOD, pečující, dítě, příbuzní) vyhodnocuje jednotlivá rizika a na jejich základně plánuje kroky pro zmírnění nebo odstranění případných rizik.
- Příklad rizika: matka z odebrání dítěte obviňuje okolí a říká to i před dítětem.
- Příklad opatření k riziku: rozhovor s matkou o prožívání a potřebách dítěte, pomoci matce přerámovat danou situaci.
- V případě potřeby může klíčový pracovník využít formulář pro vyhodnocení rizik kontaktu (uložen na Google, Sdílený disk, Týmový disk PPR, Formuláře PPR, Asistované setkání / asistovaný kontakt).
- Na vyhodnocení situace dítěte se podílí klíčový pracovník, pečující a v případě potřeby psycholog Programu.
- Situace dítěte je také konzultována s příslušným OSPOD, stejně tak příprava a průběh asistovaného setkání nebo kontaktu.
- Na realizaci setkání nebo kontaktu se dle individuálních potřeb všech zainteresovaných může podílet tým odborných pracovníků (např. jiný pracovník podporující původní rodinu).

Asistence při kontaktu se uskutečňuje v těchto případech:

- asistence při kontaktu se souhlasem rodiče a pěstouna = **asistované setkání**
- asistence při kontaktu určená soudním rozhodnutím = **asistovaný kontakt**
- **asistované setkání a asistovaný kontakt vychází ze stejných fází (viz níže) pokud OSPOD či soud neurčí jinak**

Fáze realizace asistovaných setkání (AS) / kontaktů (AK)¹

1) Přípravná fáze

- Na setkání dítěte s příbuznými musí být připraveny všechny strany, kterých se setkání týká, tzn. dítě, příbuzný i pečující.
- Každá ze zúčastněných stran je připravována samostatně a není možné přikročit k samotnému AS pokud k němu není některá ze stran připravena.
- Tato fáze slouží k upřesnění zakázky jednotlivých osob.
- AS vede pracovník pro AS, jedná se obvykle o klíčového pracovníka rodiny, případně může vést AS jiný klíčový pracovník, psycholog, mediátor atd.
- Pokud je to možné, dojde před samotným AS k setkání dospělých účastníků, kde se hovoří o Pravidlech pro realizaci asistovaného setkání (viz formulář na Google), ve kterém se domluví podrobnosti AS a dojde k podpisu formuláře.
- Toto setkání je důležité také proto, aby pečující měli možnost se v neutrálním prostředí seznámit a popovídat si s příbuznými dítěte.
- Toto setkání moderuje pracovník pro asistované setkání, který podporuje zúčastněné, dává oběma stranám prostor pro položení otázek a dohlíží na udržování hranic.
- Hlavním smyslem tohoto setkání je odstranění různých obav, které jednotlivé strany mají a které již při setkání s dítětem není možné řešit.

a) Příprava dítěte

- Dítě na setkání připravuje především pečující, kterého dle potřeby podporuje klíčový pracovník, který s ním hovoří o tom, jak a kdy s dítětem mluvit o jeho příbuzných a možném setkání s nimi.
- V případě, kdy podpora pečujícího při přípravě dítěte na setkání nestačí, zapojí se do přípravy dítěte i klíčový pracovník, případně psycholog Programu.
- Během přípravy jsou dítěti poskytnuty informace o tom, co AS obnáší, formou přizpůsobenou jeho věku a schopnostem.
- Dítě dostane prostor se vyjádřit k záležitostem, které se ho dotýkají, je brán zřetel na jeho názor, ke kterému se přihlíží s ohledem na jeho věk a rozumovou vyspělost.
- Při přípravě dítěte na AS je možné využít i různých technik, např., strom života, rodokmen, osa života, nastavení signálu k ukončení setkání apod.
- Má-li proběhnout návštěva rodiče ve vězení, je třeba věnovat pozornost přípravě na toto prostředí – vysvětlit dítěti konkrétně, jak návštěva v tomto zařízení probíhá apod.

---

¹ pro zjednodušení níže uvedeno pouze „asistované setkání“ nebo „AS“

b) Příprava pečujících

- Pečující připravuje na AS především klíčový pracovník, v případě potřeby ve spolupráci s psychologem.
- V rámci přípravy pečujícího na setkání jsou konzultovány jeho postoje v těchto záležitostech: jak chápe důležitost kontaktu např. s rodičem pro dítě a zda je o ní vnitřně přesvědčen (právo znát minulost, právo znát své příbuzné, důležitost znalosti kořenů při vytváření identity dítěte a jeho sebepojetí), jak vnímá příbuzné (má k nim odpor, bojí se jich, bere je jako konkurenci), zda je schopen v zájmu dítěte spolupracovat (zdržet se nevhodných komentářů o příbuzných, neodsuzovat je, pozitivně dítě ke kontaktu s příbuznými motivovat) a také jaká očekávání, příp. obavy v souvislosti s AS pociťuje.

c) Příprava příbuzných (příp. blízkých osob dítěte)

- V rámci konzultace AS s OSPOD je zároveň dohodnuto, kdo na něj připraví příbuzné. Je-li dohodnuto, že přípravu příbuzných zajistí Slezská diakonie, jsou konzultovány jejich postoje v těchto záležitostech: zda rozumí zákonné situaci dítěte a tomu, jaká mají práva a jaká jsou práva dítěte, příp. pečujících (nastavení kontaktu se odvíjí od potřeb dítěte, nikoliv potřeb příbuzných nebo pečujících), jak jsou schopni spolupracovat a respektovat stanovené hranice při setkání (dodržovat termíny, chodit včas, nesdělovat dítěti nevhodné informace, nemanipulovat dítě proti pečujícím apod.), jaký je vztah příbuzných k dítěti, jaká očekávání příp. obavy příbuzní v souvislosti s AS mají.
- Příbuzní jsou informováni formou Informací o zpracování osobních údajů zájemce o službu (v tomto případě o AS nebo AK) ohledně nakládání s jejich osobními údaji.

2) Realizace asistovaného setkání / asistovaného kontaktu

- AS probíhá vždy na neutrální půdě, tzn. buď v prostorách pobočky Programu, nebo na jiném vhodném místě, které dítě zná a cítí se v něm dobře a bezpečně.
- Stejně tak termín a čas by měl být přizpůsoben běžnému programu dítěte (tzn. ne v době, kdy běžně spí, má zájmový kroužek apod.).
- Pro realizaci AS jsou vždy prioritní co nejpřirozenější podmínky pro dítě, které jej budou co nejméně zatěžovat.
- Pracovník pro asistované setkání dohlédne na to, aby se AS účastnily pouze osoby, jejichž účast byla předem dohodnuta a dítě je na jejich přítomnost připraveno, a také, aby všichni zúčastnění nejevili známky chování, které by mohlo dítě ohrozit (fyzicky nebo psychicky, např. podnapilost).
- Pracovník pro asistované setkání také dbá na to, aby bylo dítě v bezpečí po psychické stránce, proto před realizací AS zvláště s příbuznými hovoří o negativním vlivu nejrůznějších slibů, nadějí, vyznání a jiných citově náročných sdělení na dítě a během AS se důsledně snaží již náznaky takového chování mírnit.

- U menších dětí a při prvních AS je důležitá přítomnost pečujícího, protože pomáhá dítěti lépe rozumět nastalým situacím, vidět ho v interakci s příbuznými a vidět, jak vše prožívá, protože tak může lépe reagovat na vyprávění dítěte, příp. jeho otázky.
- U větších dětí se jedná o velmi individuální záležitost, při jejímž posuzování je třeba brát v úvahu přání dítěte a také možná rizika nepřítomnosti pečujícího během AS.
- Cílem vlastního setkání je umožnění dítěti strávit se svým příbuzným příjemný a bezpečný čas, nejlépe formou her, povídání nebo jiných, dítěti příjemných, aktivit.
- Pokud příbuzný neví, jak s dítětem navázat kontakt, je mu klíčový pracovník nápomocen a podpoří ho k vlastní aktivitě.
- Po proběhnutém AS pracovník pro asistované setkání napíše Zprávu z AS (viz formulář na Google), kde je zahrnuto i psychické ošetření dítěte, případně všech zúčastněných, po realizaci AS.

3) Ošetření po proběhnutém setkání

a) Ošetření bezprostředně po setkání

- Pracovník pro asistované setkání nebo psycholog zjišťuje úroveň psychického komfortu zúčastněných, zejména dítěte, hned po skončení setkání.
- Podle potřeby se uskuteční následný rozhovor s pečujícími, dítětem i příbuznými, případně je poskytnuta další potřebná péče.

b) Ošetření s časovým odstupem

- Pracovník pro asistovaný kontakt zjišťuje s časovým odstupem, nejčastěji jednodenním, potřeby dítěte a dalších osob po proběhnutém setkání.
- Ošetření s časovým odstupem je možné realizovat v rámci průběžných schůzek.
- V případě potřeby domluví schůzku s psychologem.

4) Zpětná vazba

- Po AS je důležitá zpětná vazba ze strany všech zúčastněných osob, zvláště dítěte, během které klíčový pracovník zjišťuje potřeby všech osob po proběhnutém setkání.

5) Revize setkání

- Kontakty dítěte s příbuznými je potřeba průběžně revidovat, tedy v rámci doprovázení pravidelně mluvit se všemi účastníky o tom, jak setkání prožívají.

6) Období před a mezi setkáními

- Dle potřeb dítěte je dobré nastavit (zaznamenat do Pravidel o realizaci asistovaného setkání) způsoby kontaktů před a mezi setkáními (např. pohlednice, dopisy, e-maily, telefonáty, drobné dárky).
- Obsah dárku je dobré dopředu domluvit s pečujícím.

Specifika kontaktu v příbuzenské pěstounské péči

- AS v rodinách, kde pečující je příslušníkem původní rodiny dítěte, má svá specifika.
- Po praktické stránce je kontakt dítěte s příbuznými snazší, protože zúčastněné strany se vzájemně dobře znají, po prožitkové a vztahové stránce jde však o značně náročnou záležitost; proto je v zájmu dítěte potřeba věnovat velkou pozornost přípravě jednotlivých stran.
- Nejčastějším případem je situace, kdy prarodiče pečují o své vnouče.
- Prarodiče se často potýkají s pocitem viny, že selhali ve výchově vlastního dítěte a přesto, že se snažili mu pomoci „správně žít“, postupně zjistili, že je jejich nasazení bez úspěchu a jediná věc, kterou mohou nyní učinit, je postarat se o vnouče.
- Pracovník pro asistované setkání se musí před započítím přípravy na AS v zájmu dítěte seznámit se vzájemnými vztahy v rodině a okolnostmi, které by mohly mít negativní vliv na průběh AS, příp. jej zcela zmařit, a také hledat zdroje v rodině, které by AS mohly ovlivnit pozitivně.
- Pokud jsou obě strany motivovány k úpravě rodinných vztahů, je vhodné jim poskytnout odbornou pomoc formou mediace, rodinné terapie apod. a až následně přikročit k přípravě AS.
- **Hlavními faktory ovlivňujícími přípravu a průběh AS mohou být:**
  - obavy a úzkost dětí z postojů pečujících k příbuzným,
  - nevyjasněné a nevyřčené skutečnosti mezi členy rodiny,
  - problémy v dospívání s utvářením identity,
  - generační rozdíly a nepochopení jednání dítěte ze strany pečujících,
  - zavržení příbuzných ze strany pečujících,
  - snadná ovlivnitelnost dítěte pečujícími ve vztahu k příbuzným,
  - existence citové vazby dítěte k příbuzným,
  - skutečnost, zda dítě má, nebo nemá sourozence a s kým vyrůstají.
- Kromě výše uvedených specifík AS mezi příbuzným platí obecná pravidla AS, v závislosti na individuální situaci v rodině.

Kontakty bez přítomnosti 3 osoby

- K setkáním mezi dítětem svěřeným do péče náhradního rodiče a příbuznými bez přítomnosti klíčového pracovníka, psychologa příp. jiného pracovníka dochází v těchto případech:

1) Pečující ani příbuzní nemají o přítomnost pracovníka během setkání zájem

- Tento zájem není ani v případě, že vzájemné kontakty nejsou v zájmu dítěte, dítě je po nich neklidné, zklamané a neví, kdy a za jakých okolností příbuzné znovu uvidí.
- Tento případ je častý zvláště v příbuzenských náhradních rodinách, kdy příčinou neochoty přizvat k těmto setkáním třetí stranu, příp. využít k setkáním neutrální prostory

doprovázející organizace, je pocit rodinné sounáležitosti a potřeby řešit rodinné záležitosti v rámci rodiny.

- Další příčinou mohou být obavy, že bude během setkání vyřčeno nebo vyplyne něco, co vrhne na rodinu špatné světlo apod.
- V těchto případech klíčový pracovník s pečujícími, dítětem, a pokud je to možné i s příbuznými během pravidelných návštěv o této situaci hovoří, hovoří o možných obavách a předsudcích vůči asistovaným setkáním a snaží se všem zúčastněným citlivě, ale otevřeně nastítnit možný průběh asistovaných setkání a výhody, který by pro všechny zúčastněné mohly znamenat.
- V takovém případě je potřeba do práce s rodinou v této oblasti zapojit i OSPOD a začlenit asistenci při setkáních dítěte s příbuznými a její podmínky do IPOD.

2) Setkání mezi dítětem a příbuznými probíhala v minulosti asistovaně

- A dále vzhledem k pozitivnímu průběhu setkání, věku, příp. rozpoložení dítěte i příbuzných bylo možné přikročit k neasistovaným setkáním mezi dítětem a příbuznými, dle věku dítěte za přítomnosti pečujících, nebo bez něj.
- V tomto případě klíčový pracovník během pravidelných návštěv v rodině pouze sleduje průběh těchto kontaktů, hovoří o nich s pečujícími a především dítětem, je-li to možné i s příbuznými dítěte.
- V případě potřeby klíčový pracovník poskytne zúčastněným stranám poradenství nebo podporu v této záležitosti, příp. jim zprostředkuje odbornou psychologickou pomoc – pokud by se jednalo o závažnější komplikace či reálnou možnost návratu k asistovaným setkáním.

3) Kontakty mezi dítětem a příbuznými byly od počátku založeny na dohodě zúčastněných stran

- Setkání i bez zásahu klíčového pracovníka probíhají přirozeně a bez potíží.
- Také v těchto případech klíčový pracovník během pravidelných návštěv v rodině pouze sleduje průběh těchto kontaktů, v případě potřeby poskytne zúčastněným stranám poradenství nebo podporu, a pokud je třeba, nabídne jim možnost asistovaných kontaktů.

Jiné formy kontaktu – sociální sítě, telefon, dopis, e-mail

- Klíčový pracovník upozorňuje na rizika kontaktu výše uvedenými formami.
- Rizika např.: dítě mladšího školního věku má nižší schopnost komunikovat na delší vzdálenost, nerealistická očekávání na straně dospělého, dítě nemá vybudovanou dostatečnou vazbu na rodiče; u starších dětí může dojít k psychickým zraněním, která pečující nedokáže ošetřit.
- Opatření: rozhovor s rodinou, zpracování historie dítěte, u dítěte nastavení hranic v komunikaci s příbuzným.